

LAUSUNTOYHTEENVETO: Arpajaislakihankkeen loppuraportti

Lausunnot pyydettiin valtioneuvoston kanslialta, ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetusministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, sisäasiainministeriön poliisiosastolta, eduskuntapuolueilta, Veikkaus Oy:ltä, Raha-automaattiyhdistykseltä, Fintoto Oy:ltä, Suomen Hippos ry:ltä, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry:ltä, Suomen Liikunta ja Urheilu SLU ry:ltä sekä Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry:ltä. Lisäksi oman lausuntonsa antoivat Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL, kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE, Ladbrokes sekä Viestinnän Keskusliitto ry.

Yleistä

Ulkoasiainministeriö: Ei lausuttavaa.

Oikeusministeriö: Eduskunnan oikeusasiamies on esittänyt kantanaan, että jos maakunnan hallitus joutuu antamaan lausuntonsa mietinnöstä vain ruotsinkielisen tiivistelmän ja pykäläehdotuksen pohjalta, lausuntoa pyytävän ministeriön tulee varmistaa, että tiivistelmä ja siihen liittyvä lausuntopyyntö ovat riittävän kattavia asiaan perehtymisen näkökulmasta. Loppuraporttiin ei ole sisällytetty muuta tiivistelmää kuin hallituksen esitysluonnoksen kolme virkettä käsittävä ”esityksen pääasiallinen sisältö”. Jakso on liian lyhyt, eikä siinä anneta oikeaa kuvaa esityksen keskeisestä sisällöstä.

Opetusministeriö: Arpajaislain uudistamisen lähtökohtana tulee olla laaja-alainen ja tehokas pelihaittojen ehkäisy, jonka välttämätön edellytys on yksinoikeusjärjestelmän jatkuvuuden varmistaminen. Lisäksi tulee ottaa huomioon rahapelituottojen yhteiskunnallinen merkitys.

Maa- ja metsätalousministeriö: Loppuraportissa esitettyjen arpajaislain muutosten tavoitteena on ensisijaisesti pyrkiä ehkäisemään rahapelitoimintaan liittyviä rikoksia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä varmistamaan yleishyödyllisen kansalaistoiminnan toimintaedellytykset. Euroopan yhteisöjen ja Eftan tuomioistuinten ennakkoratkaisujen näkökulmasta lähtökohta on perusteltu. Katsotaan, että ehdotettuja muutoksia ja tarkennuksia nykyiseen järjestelmään, jotka koskisivat mm. pelitoiminnalle asetettuja lupaehtoja ja pelisääntöjä sekä rahapeliyhteisöjen ohjausta ja rahapelituottojen jakoa, voidaan pitää perusteltuina. Vaikka rahapeliyhteisöillä on Suomessa kattavat pelitoiminnan vastuullisuutta edistävät ohjelmansa, niiden ohjausta on tarpeen vahvistaa mm. haittojen ehkäisyn näkökulmasta. Yhteisöjen toimintalinjauksissa tuleekin aiempaa selkeämmin korostaa mm. rahapelitoiminnan tuottotavoitteiden ja pelihaittojen ehkäisy tavoitteiden sopusointua.

Työ- ja elinkeinoministeriö: Pidetään hyvänä, että rahapelijärjestelmän toimivuutta ja oikeutusta tarkastellaan ajoittain. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lakisääteinen yksinoikeusjärjestelmä. Uutta olisivat määräykset pelien sallituista myyntiajoista ja valvonnan tietojärjestelmistä. Lisäksi pelaajien tunnistaminen mahdollistaisi ikärajavälön. Nykyisiin säännöksiin lisättäisiin sähköisesti välitettävien rahapelien osalta peli- ja pelaajakohtaisia rajoituksia. Uudistuksia voidaan pitää kannatettavina ja yhteisöoikeuden näkökulmasta hyväksyttävänä. Yksinoikeusjärjestelmän oikeutuksen kannalta on kuitenkin olennaista, että pelaamisen haittojen ehkäisy ja pelitoiminnan

tehokas valvonta ovat tosiasiallisesti ja läpinäkyvästi monopolijärjestelmän perusta. Pelaamisen rajoittamisen on oltava aito tavoite. Aggressiivinen markkinointi ja kansallinen rahapelimonopoli eivät sovi Euroopan unionin lainsäädännön ja viime vuosikymmenen oikeuskäytännön valossa yhteen. Nämä seikat tulisi ottaa huomioon lain jatkovalmistelussa.

Sosiaali- ja terveysministeriö: Valmistelun lähtökohta, jossa rahapelijärjestelmän ensisijainen tehtävä on rahapelitoimintaan liittyvien rikosten ja pelihaittojen ehkäisy, on oikea ja lainsäädäntöä sekä suomalaista rahapelipolitiikkaa selkiyttävä. Arpajaislain muutosten kaksivaiheista valmistelua on katsottava yhtenä kokonaisuutena nimenomaan haittojen ehkäisyn näkökulmasta ja rahapelaamisen säätelyssä on siirryttävä selkeästi rahapeliluvan haltijoiden itsesääntelystä normi- ja viranomaissääntelyyn. Valtion ohjaukseen perustuvassa yksinoikeusjärjestelmässä säädöspohjan pitää olla selkeä ja sen tulee perustua yhteiskunnallisen tehtävän - rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisy - toteutumisen varmistamiseen.

Ålands landskapsregering: Todetaan, että mietintö on itse lakitekstiä ja lyhyttä yhteenvetoa lukuun ottamatta vain suomenkielinen. Vaikka selvityksen kohde kuuluu valtakunnan toimivaltaan, se voi sisältää elementtejä, joilla voi olla vaikutusta myös maakuntaan. Sen vuoksi on oikeusturvasyistä tärkeää, että maakunnan hallitus saa tiedon koko mietinnöstä ruotsin kielellä voidakseen antaa siitä täydellisen lausunnon.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue rp: Ehdotettuja muutoksia voidaan pitää pääsääntöisesti suomalaisen rahapelijärjestelmän kannalta hyvinä ja kannatettavina asioina.

Vasemmistoliitto rp: Pidetään lähtökohtaisesti loppuraporttia hyvänä. Erityisen hyvää on kolmen rahapeliyhteisön aseman vahvistaminen ja niiden keskinäinen toimialueiden selkeyttäminen. Kansalliset monopolit ovat paras tae estää kansainvälinen rikollisuus rahapelitoiminnassa.

Svenska Folkpartiet i Finland rp: Lähdetään sellaisen arpajaispolitiikan jatkamisesta, jonka tarkoituksena on rajoittaa peliriippuvuudesta aiheutuvia ongelmia. Tuetaan sen vuoksi myös ajatusta jatkaa rahapelitoiminnan yksinoikeuksien järjestelmää. Tämä on välttämätöntä rahapeleistä aiheutuvien sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi. Ehdotettu ratkaisu takaa lisäksi sen, että rahapelitoiminnan tuotot suunnataan myös tulevaisuudessa yleishyödyllisiin tarkoituksiin kulttuurin, tieteen, nuorisotyön, urheilun, hevoselinkeino ja sosiaalisen sektorin alueilla.

Veikkaus Oy: Esitetyt muutokset ovat perusteltuja pyrittäessä estämään rahapelitoimintaan liittyviä rikoksia ja sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ja vastaavat siten pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman kirjausta.

Suomen Hippos ry: Vahvistetaan omalta osaltaan Fintoto Oy:n lausunnossa esitetyt kannanotot. Pidättäydään tästä syystä erillisen lausunnon antamisesta.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry: Pidetään arpajaislain muutosesitystä kannatettavana. Esitys selkiyttää nykyisten peliyhtiöiden asemaa, toiminta-aluetta ja toimintatapoja sekä vahvistaa rahapelitoiminnan valvontaa. Rahapelituotoista avustusta saavien järjestöjenkin etu on se, että rahapelijärjestelmä on varmallalla lainsäädännöllisellä pohjalla. Pidetään myönteisenä, että rahapelihaittojen ehkäisyyn liittyviä toimia ja tarpeita on käsitelty loppuraportissa laajasti ja monipuolisesti. Arpajaislainuudistuksen toisena lähtökohtana olevaa tavoitetta, yleishyödyllisen kansalaistoiminnan toimintaedellytysten varmistamista on käsitelty loppuraportissa puutteellisesti. Korostetaan, että keskeinen perustelu arpajaislakiuudistuksen toimeenpanolle on rahapelien aiheuttamien haittojen vähentäminen.

Suomen Liikunta ja Urheilu SLU ry: Pidetään loppuraporttia ja sen sisältämiä ehdotuksia sekä tervetulleina että tarpeellisina. Liikunnan rahoitus on voimakkaasti riippuvaista suomalaisen rahapelipolitiikan kehityksestä ja erityisesti Veikkaus Oy:n voittovaroista. Rahapelipolitiikan selkeyttäminen ja pelihaittojen ennaltaehkäisyyn tehostaminen ovat tärkeitä asioita. Kannatetaan arpajaislakihankkeen uudistusten toteuttamista ja tuetaan tehtyjä esityksiä. Toivotaan, että loppuraportissa nostettaisiin yksityiskohtaisemmin esiin rahapelijärjestelmän merkitys kansalaisjärjestötoiminnalle. Tässä raportissa on hyvä tuoda esiin tuontojakomekanismit ja -perusteet sekä rahapelijärjestelmän tärkeä rooli kansalaisjärjestöjen toiminnassa. Pidetään tärkeänä, että loppuraportissa todettaisiin nykyisen lain mukainen tilanne, jonka mukaan lakisääteisiä menoja ei saa eikä voi kustantaa varoista, joilla nykyisen lain mukaan tuetaan edunsaajien toimintaa. Muistutetaan, että julkisen hallinnon perustehtävien rahoittaminen rahapeliyhteisöjen tuotoilla saattaa vaarantaa suomalaisen rahapelitoiminnan yksinoikeusjärjestelmän asemaa suhteessa Euroopan unionin sääntelyyn.

Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry: Arpajaislain uudistaminen on perusteltua, sillä se vahvistaa ja selkiyttää suomalaista rahapelipolitiikkaa ja rahapeliä järjestämistä. Arpajaislain avulla pyritään määrätietoisesti puuttumaan pelaamisesta aiheutuviin ongelmiin. Tämän on hyvin keskeistä. On tärkeää, että rahapelitoimintaan liittyviä rikoksia sekä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja pyritään ehkäisemään tehokkaasti. Loppuraportissa on huomioitu hyvin näiden tavoitteiden edistämiseen liittyvät asiat. On tärkeää, että pelaamiseen liittyvät haitat tunnistetaan ja että rahapeliyhtiöt panostavat näiden haittojen ehkäisyyn. Toisena keskeisenä arpajaislakihankkeen tavoitteena on pidetty sitä, että arpajaislain avulla turvataan ja varmistetaan yleishyödyllisen kansalaistoiminnan edellytykset. Halutaan korostaa tämän tavoitteen merkitystä, vaikka loppuraportissa asiaa ei olekaan jostain syystä käsitelty kovin laajasti. Pidetään tärkeänä, että rahapelituoton käytetään täysimääräisesti tuontojakolain mukaisesti eli yleishyödylliseen kansalaisjärjestötoimintaan ja mm. nuorisotyöhön ja että niitä ei käytetä budjettivaroista katettaviin menokohteisiin. Suomalaisen nuorisotyön toteuttaminen on vahvasti riippuvaista suomalaisen rahapelipolitiikan kehityksestä ja erityisesti Veikkaus Oy:n voittovaroista. On tärkeää, että rahapelipolitiikka selkiytetään ja pelihaittojen ehkäisyä tehostetaan. Tämän vuoksi kannatetaan arpajaislakihankkeen uudistusten toteutumista ja tuetaan tehtyjä esityksiä.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE: Pidetään tärkeänä, että suomalaisten rahapeliyhtiöiden tuotot ohjataan jatkossakin yleishyödyllisen kansalais- ja järjestötoiminnan tukemiseen ja että rahapeliyhteisöjen asema on kirjattu lakiin. Rahapelituotot muodostavat merkittävän osan suomalaisten järjestöjen rahoituspohjasta ja ovat elintärkeitä suomalaisen kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuuden kannalta. On tärkeää, että arpajaislaki uudistettaessa lähtökohtana on edelleen rahapelituottojen kanavoiminen yleishyödyllisen kansalais- ja järjestötoiminnan kautta suomalaisen yhteiskunnan hyväksi. Valtiovalta on kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukuntaa perustaessaan ilmaissut tahtonsa vahvistaa järjestöjen toimintaedellytyksiä ja julkisen vallan toiminnan johdonmukaisuutta suhteessa kansalaisjärjestötoimintaan. Tämän tulee olla lähtökohtana myös arpajaislakia uudistettaessa. Pidetään tärkeänä, että järjestöjen toimintaedellytykset turvataan myös jatkossa.

Ladbrokes: Vastustetaan ehdotusta kansallisen monopolipolitiikan vahvistamisen jatkamisesta. Nykyaikainen säännelty pelitoiminta, joka vahvistaa yleisiä turvallisuuteen liittyviä intressejä, toteutuu parhaiten markkinoilla, joilla jokaisella pelialueella toimitaan lisenssillä. Tämä edellyttää lainsäädäntöä, joka luo entistä paremmat kilpailumahdollisuudet ja joka on läpinäkyvä sekä turvaa yhteiskunnan pelipolitiikan tulevaisuuden päämäärät tarjoten samalla varman kuluttajaa, yhteiskuntaa sekä elinkeinoelämää hyödyntävän mallin. Raportin pyrkimyksenä on ainoastaan

turvata kaikin keinoin nykyisten toimijoiden toiminta sen sijaan, että haluttaisiin vakavasti päivittää suomalainen pelipolitiikka vastaamaan tämän päivän todellisuutta. Raportista puuttuu kokonaan analyysi mahdollisista vaihtoehtoisista malleista sekä kansantaloudellinen arviointi, mikä osaltaan vaikeuttaa lainsäätäjän mahdollisuuksia ottaa kantaa asiaan liittyvissä tulevaisuuden lakiehdotuksissa. Tämä loppuraportti sekä juridisessa ja teknisessä mielessä ala-arvoiset, hallituksen lakiehdotukseen (HE 212/2008 vp) sisältyvät ja eduskunnan käsittelyssä tällä hetkellä olevat ehdotukset vesittävätkin hallituksen uskottavuutta pelipolitiikassa niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Työryhmä on tehnyt virhearvioinnin sekä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimesta että palveluiden vapaasta liikkuvuudesta ja antaa virheellisen kuvan todellisesta tilanteesta. Euroopan komission Suomen hallitukselle tekemistä valituksista ja kommentteista ilmenee selvästi, että suomalainen pelimonopoli sen nykyisessä muodossa ei ole yhteneväinen Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen kanssa. Lisäksi selvitys antaa väärän käsityksen suhteellisuusperiaatteen sisällöstä, toiminnasta ja soveltamisesta. Seikat, joihin vedotaan perusteluina, jotta palvelun saatavuuden vapautta voitaisiin rajoittaa siinä muodossa kuin työryhmä esittää, eivät sisällä rajoitusten asettamisen soveliaisuuden arviointia eivätkä rajoitusten suhteellisuutta. Työryhmä ei ole antanut perusteltua arviota siitä, olisiko päämäärä ollut saavutettavissa vähemmän kattavilla toimenpiteillä kuin monopolijärjestelmän vahvistamisella. Jos valtiolla on pelimonopoli ja se mainostaa pelejään, niin se ei voi vedota sosiaalipolitiikkaan monopolinsa perustana. Ehdotusten perustelutekstissä tehty ”analyysi” erilaisista pelipolitiikan malleista on kaikin tavoin heikko. Työryhmältä pitäisi voida odottaa tarkempaa ja objektiivisempaa analyysia todellisuudesta johtopäätöstensä tueksi. Ehdotukseen ei esimerkiksi sisälly minkäänlaista analyysia siitä, miksi yksityisten toimijoiden tarjoamat pelit olisivat vaarallisempia kuin valtiollisten monopolien tarjoamat pelit. Missään ei myöskään kerrota, millä tavoin pelipolitiikka on hoidettu esimerkiksi Iso-Britanniassa. Ei olla vakuuttuneita siitä, että suomalainen monopolijärjestelmä olisi paras keino ennaltaehkäistä pelitoimintaan liittyviä rikoksia ja sosiaalisia haittoja sekä turvata yleishyödyllisen kansalaistoiminnan toimintaedellytykset. Ei myöskään voi olla itsetarkoitus, että esimerkiksi tietyt kansalaisjärjestöt ovat riippuvaisia siitä, miten paljon Raha-automaattiyhdistyksen pelejä pelataan. Tärkeä sosiaalinen toiminta on voitava rahoittaa valtion budjetin turvin. Edellä mainittu väite on lisäksi ristiriidassa Euroopan unionin oikeuden kanssa. Niin kutsutussa Gambelli-tuomiossa todetaan, että taloudelliset pelimonopolit eivät ole sallittuja. Se, että urheilu ja valtio ansaitsevat rahaa pelimonopolin avulla voi olla pelimonopolin luoma myönteinen sivuvaikutus, mutta se ei saa olla monopolin pääasiallinen tarkoitus.

Yleisperustelut

Valtioneuvoston kanslia: Lain muutostarpeet olisi hyvä kirjata hallituksen esitykseen kokonaisuuden hahmottamiseksi (esimerkiksi kohtaan 1.3 Nykytilan arviointi), kuten lausuntopyyntöön saatekirjeessä on todettu. On hyvä, että hallituksen esityksessä käydään läpi kansallisen rahapelitoiminnan suhdetta Euroopan unionin oikeuteen. Tässä mielessä tarkastelun tulee kohdistua erityisesti sähköiseen pelaamiseen, ottaen huomioon että Raha-automaattiyhdistys voisi jatkossa tarjota nettipelejä. Sähköiseen pelaamiseen liittyvät pelihaitat sekä suhtautuminen ulkomaisten nettipelaajien tarjoajiin nousevat tässä yhteydessä tärkeiksi kysymyksiksi.

Oikeusministeriö: Jossain määrin auki jää se, soveltuisivatko säännökset myös tilanteessa, jolloin toiseen jäsenvaltioon sijoittautunut palveluntarjoaja haluaisi tarjota internetin välityksellä palveluitaan Suomessa fyysisesti olevalle henkilölle. Tärkeää kuitenkin on, että rajoituksen palveluiden vapaalle tarjonnalle ovat tavoiteltavaan päämäärään nähden perusteltavissa ja oikeasuhteisia. Esitetään harkittavaksi perusteluiden täydentämistä erityisesti siltä osin kuin katsotaan, että tavoiteltavaan päämäärään ei voida päästä vähemmän rajoittavin keinoin. Lisäksi Fintoto Oy:n aseman osalta esitetään perusteluissa selvennettäväksi sitä, ohjaako julkinen valta

riittävästi rahapeliyhteisöä ja rahapelituottojen jakoa. Tuotot sinällään eivät voi olla rahapelitoiminnan varsinainen tavoite, vaan sen liitännäinen seuraus. Esityksessä olisi syytä arvioida, onko lakisääteistä yksinoikeusjärjestelmää pidettävä toimilupajärjestelmää toimivampana sääntelytapana yhteisön oikeuden kannalta. Loppuraporttia tulisi jatkovalmistelussa kehittää niin, että ehdotus täyttää hallituksen esitykselle asetettavat vaatimukset. Tällöin olisi kiinnitettävä huomiota seuraavaan: Keskeisten ehdotusten tulee ilmetä pääasiallisesta sisällöstä. Esitysluonnokseen tulee lisätä kansainvälistä vertailua koskeva jakso, jossa kerrotaan muiden maiden sääntelystä (toimilupa vai lakisääteinen yksinoikeus?). Perusteluihin sisältyvät päällekkäisyydet tulee poistaa ja yksityiskohtaisissa perusteluissa olevat nykytilaa koskevat jaksot tulee poistaa tai siirtää yleisperusteluihin.

Fintoto Oy: Väärinkäsitysten välttämiseksi todetaan, että hevospelejä yksinoikeudella Norjassa toimeenpanee Norsk Rikstoto -niminen säätiö, jonka taustalla ovat Norjan raviurheilu- ja laukkajärjestöt.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL: Raportissa kerrotaan, että ”runsaasti pelaavien riskiryhmään” kuuluisi Suomessa noin 65000 henkilöä. Tieto perustuu Taloustutkimuksen vuonna 2003 sosiaali- ja terveysministeriölle tehdyssä tutkimuksessa olleeseen arvioon, joka on vanhentunut. Vuonna 2007 tehdyn vastaavan tutkimuksen mukaan Suomessa on noin 130000 henkilöä, jotka voidaan luokitella ongelmapelaajiksi viimeisen 12 kuukauden aikana. Noin kolmannes näistä ongelmapelaajista kärsii vakavasta rahapelaamisen häiriöstä, jota tautiluokituksessa kutsutaan patologiseksi pelaamiseksi.

Arpajaislaki

3 §

Oikeusministeriö: Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi momentti, jonka mukaan laissa tarkoitetuilla määräyksillä ja pelisäännöillä on varmistettava, että rahapeliyhteisöjen toimeenpanemat rahapelit eroavat riittävästi toisistaan. Ehdotus merkitsee, että määritelmiä koskevaan pykälään lisättäisiin aineellisia säännöksi. Säännökset olisi sijoitettava toiseen yhteyteen.

Opetusministeriö: Tuetaan esitettyjä linjauksia pelien välineneutraalisuudesta sekä siitä, että rinnakkaisten yksinoikeustoimijoiden toimeenpanemat pelit eivät saa olla päällekkäisiä. Päällekkäisyyksien ja kilpailutilanteen estämiseksi eri peliryhmien määrittelyjen on oltava tarkkarajaisia ja yksiselitteisiä.

Maa- ja metsätalousministeriö: On selvää, että mm. EU-oikeudelliset näkökulmat huomioon ottaen rinnakkaisten yksinoikeustoimijoiden toimeenpanemat rahapelit eivät saa olla keskenään kilpailevia ja päällekkäisiä. Tällä hetkellä Veikkaus Oy:n ja Fintoto Oy:n järjestämien hevoskohteisten pelien erot eivät ole riittävän selkeät. Loppuraportissa nämä pelit ehdotetaan perustellusti toimeenpantavaksi jatkossa Fintoto Oy:n toimesta. Ratkaisu luo samalla myös nykyistä paremmat mahdollisuudet hevostalouden toimintaedellytysten turvaamiselle.

Sosiaali- ja terveysministeriö: Esityksen toteutuminen aiheuttaa kotimaisen netissä tapahtuvan pelaamisen tarjonnan selkeää lisääntymistä. Verkossa pelaamisen hyödyistä ja haitoista on erilaisia näkemyksiä. Selvää kuitenkin on, että verkkopelaamiseen liittyy suurempi riski pelihaittojen ja peliriippuvuuden synnyn kannalta. Laittoman verkkopelaamisen estäminen on kuitenkin hankalaa samalla, kun pelitarjonta lisääntyy koko ajan verkkoympäristössä. Tämä vaikuttaa luonnollisesti rahapeliyhteisöjen tuottojen kehitykseen.

Sisäasiainministeriön poliisiosasto (arpajais- ja asehallintoyksikkö): Arpajaisten toimeenpaneminen on Suomessa lähtökohtaisesti kiellettyä, joten arpajaisten sallitut toimeenpanomuodot on määriteltävä ja niitä on tulkittava myös jatkossa tyhjentävästi. Vain tällä tavalla lainsäädännöllä voidaan vaikuttaa siihen, millaisia rahapelejä ja muita arpajaisia Suomessa kehitellään ja toisaalta arpajaisten toimeenpanijoita syrjimättä tehokkaasti torjua sellaiset arpajaisten toimeenpanomuodot, joiden ei katsota olevan esimerkiksi niiden aiheuttamien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen vuoksi sallittuja. Kiinnitetään huomiota siihen, että tähän saakka arpajaislain 3 §:ää on sen säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen valossa tulkittu siten, että laki ei mahdollistaisi esimerkiksi nettipokerin toimeenpanemista tai etenkin raha-automaattien sijoittamista internet-ympäristöön. Raha-automaatin tulee lain sanamuodon mukaan olla peliautomaatti tai -laite. Sähköisen, internetissä toimeenpantavan rahapelin tulkitseminen peliautomaatiksi tai -laitteeksi ei ole arpajaislain sanamuodon ja hengen mukaista. Välineneutraliteetin periaatteesta huolimatta arpajaislain 3 §:ssä säädettyjä arpajaisten toimeenpanemuotoja ei voida tulkita lain sanamuodosta poiketen. Ehdotusten tarkoittamat sähköiset rahapelit eroavat ominaisuuksiltaan joka tapauksessa merkittävästi reaaliympäristössä toimeenpantavista vastaavista rahapeleistä pelkästään jakelukanavansa vuoksi, jolloin tällaisten pelien ominaisuuksien rinnastaminen ei ole perusteltua. Kyseessä on joka tapauksessa sähköisessä ympäristössä yleensä välttämättä hyvin erityyppinen rahapeli kuin vastaava peli reaaliympäristössä. Tarkoitus vaikuttaa olevan muuttaa voimassaolevaa lakia tai vähintään sen soveltamiskäytäntöä hallituksen esitykseen otettavalla tekstillä ennen ehdotetun lain voimaantuloa ja esittämättä muutoksia lakitekstiin. Tältä osin ehdotettu sääntely ei täytä lainsäädännöltä edellytettävää johdonmukaisuuden ja täsmällisyyden vaatimusta. Ehdotettua sääntelyä voidaan pitää myös sisällöllisesti ristiriitaisena, kun siinä toisaalta edellytetään pelien arvioimista ennen niiden hyväksymistä, mutta erinäisiä sähköisiä korkean addiktioriskin omaavia rahapelejä vaaditaan käyttöönotettavaksi jo ennen lain voimaantuloa ja arviointia. Loppuraportin väittämän mukaan raha-arpajaisissa ja veikkauspeleissä arvonnat ovat tiheimmillään olleet kerran vuorokaudessa. On kuitenkin huomattava, että nykyisin raha-arpajaisissa arvonta on suoritettu etukäteen eikä pahvien raha-arpojen ostamista ole lainkaan rajoitettu. Nettiarpojen osalta rajoitus on pelisäännöissä asetettu 100 euroon vuorokaudessa. Raha-arpajaisissa pelin tahtina ei siten voida pitää vuorokautta vaan kyseisissä rahapeleissä panoksia voidaan asettaa hyvinkin tiheään tahtiin. EU-oikeuden näkökulmasta on perusteltua, että hevoskohteisia rahapelejä voi arpajaislakihankkeen loppuraportin ehdottamalla tavalla jatkossa toimeenpanna vain yksi rahapeliyhteisö.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue rp: On hyvä asia, että peliyhtiöiden keskinäistä työnjakoa ja pelimaailmaa selkeytetään ja vakiinnutetaan. Ei kuitenkaan haluta, että hevospelit siirrettäisiin Veikkaus Oy:stä kokonaisuudessaan Fintoto Oy:lle, vaan pidetään nykyistä tehtäväjakoa parempana. Pidetään hyvänä, että raportin esityksen yleisperusteluissa todetaan tämän hetkisenkin lain välineneutraalisuus. Rahapeliyhteisöillä tulee olla oikeus välittää niille kuuluvia rahapelejä myös sähköisesti ja toimeenpanna myös toimialueeseensa kuuluvia kokonaan sähköisiä rahapelejä. Rahapelikysyntä voisi kanavoitua näin valvottuihin luvallisiin peleihin. Samalla on parempi mahdollisuus torjua pelihaittoja, harmaata taloutta ja ehkäistä järjestäytyneitä rikollisuuksia. Erityistä huomiota tulee kiinnittää uusiin verkkopeleihin, jotka ovat käytännössä arpajaislain tarkoittamaa toimintaa, mutta joilla ei ole toimilupaa. Tällaiseen mm. huutokauppoina markkinoitavaan pelitoimintaan ja sen markkinointiin on voitava puuttua nykyistä tehokkaammin.

Vasemmistoliitto rp: Otettu kanta, että sääntely olisi jatkossakin välineneutraalia eli kullakin rahapeliyhteisöllä olisi oikeus välittää toimialueeseensa kuuluvia rahapelejä myös sähköisesti ja toimeenpanna myös toimialueeseensa kuuluvia kokonaan sähköisiä rahapelejä, on kannatettava. Kun hoidetaan valvonta, että kilpailevia pelitarjoajia ei ole, voidaan parhaiten puuttua pelaamisen aiheuttamiin haittoihin ja varmistaa, että saadut tuotot hyödyttävät yhteiskuntaa.

Svenska Folkpartiet i Finland rp: Pidetään tervetulleena ratkaisua, jossa suomalaisten pelitoimijoiden välinen työnjako on selkeytetty siten, että hevospelejä tulevaisuudessa hoitaa vain yksi yhtiö. Korostetaan kuitenkin, että lakiehdotusta ei tule tulkita siten, että sitä voitaisiin käyttää itsehallinnollisessa Ahvenanmaan maakunnassa laillista toimintaa harjoittavan ahvenanmaalaisen peliyhtiön PAF:n vastaisessa kampanjoinnissa.

Veikkaus Oy: Hevoskohteisten rahapelien toimeenpaneminen jatkossa vain yhden yhtiön toimesta on perusteltua. Sen sijaan ei pidetä onnistuneena esitykseen sisältyvää totopelien uutta linjausta, jossa veikkauspelien ja totopelien määritelmät on yhdenmukaistettu siten, että erottavana tekijänä on ainoastaan kohde. Totopelien määritelmä tulisi pitää entisellään ja ratkaista Veikkaus Oy:n nykyisin toimeenpanemien hevospelien siirto Fintoto Oy:lle täydentämällä totopelien nykyistä määritelmää, jotta varmistettaisiin se, että eri rahapeliyhteisöjen toimeenpanemat rahapelit eroavat riittävästi toisistaan.

Raha-automaattiyhdistys: Pidetään nykyistä oikeustilaa selkeyttävänä sitä, että raportin hallituksen esityksen yleisperusteluissa todetaan nykyisenkin sääntelyn välineneutraalisuus ja se, että kullakin rahapeliyhteisöllä on oikeus välittää toimialueeseensa kuuluvia rahapelejä myös sähköisesti ja toimeenpanna myös toimialueeseensa kuuluvia kokonaan sähköisiä rahapelejä.

Fintoto Oy: Pidetään erityisen tärkeänä, että hevospelien osalta siirrytään maassamme selkeään työnjakoon, jossa kaikki hevoskohteiset rahapelit säädetään raviurheilun ja hevoskasvatuksen valtakunnallisen keskusjärjestön Suomen Hippos ry:n sataprosenttisesti omaistavalle totopelejä toimeenpanevalle Fintoto Oy:lle. Näin varmistetaan entistä paremmin suomalaisen yksinoikeusjärjestelyn juridinen perusta myös hevospelien kohdalla. Viitataan V75- ja V5-raviveikkausten hevospeleihin liitettyihin tuotenimiin ja tuotteiden nykyisiin tavamerkkioikeuksiin tilanteessa, jossa ne siirtyvät Veikkaus Oy:ltä Fintoto Oy:n toimeenpantaviksi.

Suomen Liikunta ja Urheilu ry: Toivotaan, että suomalaiset rahapeliyhtiöt käynnistävät mahdollisimman pian internetpelejä kompensoimaan ulkomaista pelitarjontaa. Pidetään loppuraportissa esiteltyä pelien jaottelua toimijoiden välillä hyvänä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL: On selvää, että esimerkiksi sekä rahapeliautomaattien että kasinopelien (esimerkiksi pokerin) tai vaikkapa bingon luonne muuttuu sähköisesti pelattaessa ja pelien siirtyessä kotiin tietokoneelle. Olisi edellytettävä, että käsite ”välineneutraali” määriteltäisiin tulevassa lainsäädännössä todella tarkasti tavalla, joka estää lain tarkoituksen ja hengen kiertämisen näennäisen välineneutraaliuden varjolla.

11 §

Valtioneuvoston kanslia: Ehdotus ns. legaalisesta monopolijärjestelmästä olisi nykyistä järjestelmää läpinäkyvämpi.

Oikeusministeriö: Esityksestä ei käy ilmi minkälainen omistus valtiolla mahdollisesti on Fintoto Oy:ssä ja minkä vuoksi valtiolla olisi pykälän 4 momentin mukaan oikeus nimittää määräysvallan omaava osuus yhtiön hallituksen jäsenistä sen mukaan kuin siitä lailla erikseen säädettäisiin. Lakisääteisille yksinoikeuksille ei perustuslakivaliokunnan kannanottojen valossa näyttäisi olevan perustuslain 18 §:stä johtuvia esteitä. Asiasta mahdollisesti annettavassa esityksessä tulee kuitenkin tehdä riittävästi selkoa siitä, miksi yksinoikeus ehdotetaan säädettäväksi nimenomaan

loppuraportissa kaavailluille rahapeliyhteisöille. Jatkovalmistelussa on vielä huolellisesti arvioitava, missä määrin on mahdollista säätää nimeltä mainitun yksityisen osakeyhtiön olemassaolosta ja toiminnasta, ottamalla huomioon myös se, että yhtiön omistuspohja voi muuttua. Veikkaus Oy:stä ja Raha-automaattiyhdistyksestä tulisi säätää erikseen niin, että arpajaislaissa säädettäisiin ainoastaan niiden toiminnasta. Ehdotetussa pykälän 1 momentissa käytetään käsitettä ”rahapeli”. Sitä ei määritellä 2 §:ssä eikä käytetä muulla laissa. Sääntelyä on aiheellista selkeyttää. Ehdotetu pykälän 3 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan rahapeliyhteisöjen on toimeenpantava rahapelit siten, että toimeenpano ei edistä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja aiheuttavaa pelaamista. Lakitekniseltä kannalta tämä säännös sopisi paremmin rahapelitoiminnan harjoittamista koskevien säännösten, eli 12 tai 13 §:n yhteyteen.

Opetusministeriö: Kannatetaan esitettyä siirtymistä muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään. Esitetään harkittavaksi, tulisiko lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään siirtymistä perustella esitysluonnokseen kirjattua kattavammin. Kun Veikkaus Oy on kokonaan valtion omistama osakeyhtiö ja valtiolla on tämän vuoksi yksinomainen oikeus päättää yhtiön hallituksen kokoonpanosta, ei ole tarpeellista ja tarkoituksenmukaista, että Veikkaus Oy:n hallituksen nimeämisestä ja erottamisesta säädetään erikseen ehdotetussa 4 momentissa. Voimassa oleva lainsäädäntö ja muu ohjeistus sisältää Veikkaus Oy:n omistajaohjauksen osalta (ml. hallituksen nimeäminen ja erottaminen) tarpeelliset ja selkeät normit eikä ko. asioista ole tarpeen säätää erikseen.

Maa- ja metsätalousministeriö: Järjestelmän läpinäkyvyyden ja pelihaittojen ehkäisyyn liittyvän pitkäjänteisen toimintapolitiikan vuoksi ehdotettu lakisääteinen yksinoikeusjärjestelmä vaikuttaa erityisesti yhteisöoikeuden nojalla perustellulta. Käytännössä julkisen vallan ohjausta ja yhteiskuntavastuullista toimintaa on mahdollista edistää mm. rahapeliyhteisöjen toimielimiin asetettujen valtion nimeämien edustajien toimesta. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna lakisääteisten yksinoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta raportissa ehdotettua valtion määräysvaltaa rahapeliyhteisöjen hallituksissa voidaan pitää perusteltuna.

Sosiaali- ja terveysministeriö: Rahapelien järjestämisen lakisääteinen yksinoikeusjärjestelmä on sinällään osa rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisyä. Käytännössä esitys ei edellytä muutoksia nykyisiin sosiaali- ja terveysministeriön käytäntöihin Raha-automaattiyhdistyksen viranomaisohjauksessa ja -valvonnassa. Valtion omistajaohjauksen vahvistamiseen ei myöskään esitetä uusia konkreettisia välineitä. Ohjauksen vahvistaminen jääkin Raha-automaattiyhdistyksen osalta esityksessä periaatetasolle.

Sisäasiainministeriön poliisiosasto (arpajais- ja asehallintoyksikkö): Legaaliseen monopoliin siirtymistä tulisi vielä perustella syvällisemmin myös EU- ja kilpailuoikeuden näkökulmasta. Lisäksi kustakin lakisääteisen yksinoikeuden omaavasta rahapeliyhteisöstä tulisi säätää erikseen lailla.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue rp: Pidetään hyvänä siirtymistä rahapelilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään. Sen tavoitteena tulee olla se, että jatkossa pelitoiminta säilyy ja vahvistuu valtion valvotuna yksinoikeutena. Tällaisen järjestelmän kautta pystymme parhaiten ehkäisemään pelaamisen sosiaalisia ja taloudellisia haittoja sekä turvaamaan se, että pelaamisesta tulevat varat ohjautuvat suomalaisille kansalaisjärjestöille ja maamme hyvinvoinnin parantamiseen ja heikoimpien auttamiseen. Vastuullinen pelitoiminta ja yhteiskuntavastuu ovat osa peliyhteisöiden nykyistäkin toimintaa. Pelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemiseen on pyrittävä vastuullisella pelitoiminnan järjestämisellä. Pidetään hyvänä tavoitetta säätää kaikkien rahapeliyhteisöjen hallintomuodosta jatkossa laissa. Raha-

automaattiyhdistyksen ainutlaatuinen muista peliyhteisöistä poikkeava yhdistysmuotoinen hallintojärjestelmä tulee kuitenkin tässä yhteydessä säilyttää. Näin turvataan parhaiten Raha-automaattiyhdistyksen kiinteät kontaktit sosiaalipolitiikkaa harjoittavaan kansalaisjärjestötoimintaan.

Vasemmistoliitto rp: Muodollisesta toimilupajärjestelmästä siirtyminen lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään mahdollistaa pitkäjänteisen kehittämistyön peliyhtiöissä. Kun peliyhtiöissä voidaan keskittyä pitkän aikavälin kehittämistyöhön, voidaan parhaiten torjua ja puuttua pelaamisesta aiheutuviin haittoihin, kuten ongelmapelaamiseen. Kiitetään erityisesti, että peliyhtiöiden yksinoikeuden vahvistamisen kautta taataan pelituottojen käyttäminen ennen kaikkea ennalta ehkäisevään nuoriso-, sosiaali- ja terveystyöhön sen sijaan, että pelien tuottama hyöty valuisi yksityishenkilöiden omaan käyttöön. Ennaltaehkäisevällä työllä voidaan säästä merkittävästi korjaavaan nuoriso-, sosiaali- ja terveystyöhön käytettäviä budjettikuluja. Loppuraportissa otettava kanta rahapeliyhteisöjen hallintoon on hyvä. Fintoto Oy:n merkitys tulee kasvamaan, kun kaikki hevosurheiluun liittyvä pelaaminen jatkossa toteutuu sen kautta. Tämän vuoksi on tärkeää, että loppuraportissa otettu kanta valtion määränemmistöstä yhtiön hallituksessa.

Svenska Folkpartiet i Finland rp: Pidetään tervetulleena lakisääteisen yksinoikeuden ratkaisua, joka Euroopan unionin oikeuden näkökulmasta on kestävämpi kuin nykyinen keinotekoisien toimilupien malli.

Veikkaus Oy: Pidetään hyvänä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmän käyttöön ottamista. Esitetään kuitenkin vielä harkittavaksi, tulisiko lakiesitystä tältä osin vielä laajemmin perustella. Viitataan tältä osin komission alustaviin huomautuksiin arpajaislain ensimmäisen vaiheen osalta. Esityksen perusteluista tulisi ilmetä rahapeliyhteisöjen omistajaohjauksen raamit sekä se, mitä lailla tullaan erikseen säätämään. Valtion kokonaisuudessaan omistamana osakeyhtiönä valtio jo nykyisellään käyttää täyttä päätösvaltaa yhtiössä. Rahapelien toimeenpanoon liittyy aina pelihaittojen syntymisen riski, minkä vuoksi säännöksen muotoilu ”rahapelien toimeenpano pelihaittoja aiheuttamattomalla tavalla” on erikoinen.

Raha-automaattiyhdistys: Lakisääteinen yksinoikeusjärjestelmä vaatii valtion taholta tiukkaa ja johdonmukaista pelitarjonnan sääntelyä. Pidetään raportissa ehdotettua julkisen vallan ohjauksen ja valvonnan tehostamista myönteisenä asiana. Lakisääteinen yksinoikeusjärjestelmä selkeyttää entisestään suomalaista rahapelipolitiikkaa. Raha-automaattiyhdistys pitää tärkeänä, että Raha-automaattiyhdistys säilyy jatkossakin julkisoikeudellisena yhdistyksenä. Toisin kuin raportin tekstistä voisi ymmärtää, Raha-automaattiyhdistykseen ei nykyisen Raha-automaattiyhdistyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n perustelutekstinkään mukaan sovelleta yhdistyslakia. Pelien vastuullinen toimeenpano ja yhteiskuntavastuu ovat osa Raha-automaattiyhdistyksen nykyistäkin toimintaa. Rahapelaamisen on sitä koskevissa tutkimuksissa todettu voivan aiheuttaa joillekin pelaajille pelihaittoja. Niiden syntymisen estäminen kokonaan ei liene mahdollista.

Fintoto Oy: Loppuraportissa ehdotettu kolmen yksinoikeustoimijan malli on johdonmukainen ja kokonaisvaltainen ratkaisu, jossa Suomessa kutakin rahapelitoiminnan osa-aluetta kohden säädetään tarkkarajainen yksinoikeus vain yhdelle toimijalle. Huomioon ottaen vakiintuneen toimilupajärjestelmämme pitkän perinteen, on jatkossa hyvin perusteltua säätää vallitsevasta tosiasiallisesta oikeustilasta lakisääteisillä yksinoikeuksilla. Lakisääteinen yksinoikeusjärjestelmä on erittäin vahvasti perusteltavissa mm. Euroopan parlamentin päätöslauselmasta 10.3.2009. Lausujalle on jäänyt epäselväksi, säädetäänkö valtion määräysvallasta Fintoto Oy:n hallituksessa arpajaislaissa vai erillisellä lailla. Sinänsä hyväksytään esitetty Fintoto Oy:n hallituksen 4+4 jäsenen kokoonpano korostaen samalla, että mainitut ministeriöt nimeävät hallituksen edustajat. Näin

turvataan yhteistyössä omistajan Suomen Hippos ry:n kanssa riittävä liiketoimintaosaaminen hallitustyöskentelyssä. Ehdotetaan kategorisen ilmauksen ”rahapelien toimeenpano pelihaittoja aiheuttamattomalla tavalla” sijaan käytännön elämään sopivaksi muotoiluksi esimerkiksi ”rahapelien toimeenpano pelihaittoja mahdollisimman vähän aiheuttavalla tavalla”.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry: Kannatetaan sitä, että lausunnolla olevan esityksen mukaisesti tämän hetkinen, tosiasiallinen rahapelien yksinoikeusjärjestelmä lakisääteistetään ja nykyisille kolmelle rahapeliyhteisölle annetaan kansallinen monopoli. Legaali yksinoikeusjärjestelmä vahvistaa ja selkeyttää suomalaista rahapelipolitiikkaa ja on paras tapa ehkäistä rahapelien aiheuttamia ongelmia. Pidetään tärkeänä, että Raha-automaattiyhdistys säilyy nykyisen kaltaisena julkisoikeudellisena yhdistyksenä ja että järjestöt ovat edustettuina sen hallituksessa.

Suomen Liikunta ja Urheilu SLU ry: Tuetaan voimakkaasti esitystä rahapeliyhteisöjen aseman kirjaamisesta lakiin. Legaali yksinoikeusjärjestelmä vahvistaa ja selkeyttää Suomen rahapelipolitiikkaa ja sen asemaa suhteessa Euroopan unionin lainsäädäntöön. Ratkaisu on hyvä myös kansalaistoiminnan tukemisen kannalta. Loppuraportissa esitetään, että lakiin kirjoitetaan rahapeliyhteisöille velvollisuus huolehtia siitä, ettei pelitarjonta edistä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ja että järjestäytynyt rikollisuus torjutaan. Pidetään kirjausta hyvänä ja huomautetaan, että lakiteksti tältä osin vain vahvistaisi jo olemassa olevan käytännön. Suomalaiset rahapeliyhtiöt toimivat jo nyt vastuullisesti ja eettiset velvoitteensa tunnistaen. Pidetään tärkeänä, että rahapelejä järjestäviltä tahoilta vaaditaan jatkossakin eettisesti kestävästä vastuullista toimintatapaa, missä pelaamisesta aiheutuvat sosiaaliset sekä terveydelliset haitat ehkäistään mahdollisimman hyvin.

Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry: Kannatetaan loppuraportin kirjausta siitä, ettei pelitarjonta edistä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ja että järjestäytynyt rikollisuus torjutaan. Kannatetaan voimakkaasti tosiasiallisen rahapelien yksinoikeusjärjestelmän lakisääteistämistä eli legaalista monopolia. Uudistus selkiyttää nykyistä tilannetta ja vahvistaa rahapelipolitiikan perustaa. Nykyisille kolmelle rahapeliyhtiölle annetaan käytännössä kansallinen monopoli. Uudistus on myös paras tapa luoda edellytykset rahapeliongelmien ja pelihaittojen minimoimiselle. Ratkaisu on myös kansalaistoiminnan tukemisen kannalta hyvä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL: Rahapeliyhteisöjen osalta yhteistyötä nimenomaan haittojen ehkäisystä ja vähentämisestä vastaavien valtion viranomaisten kanssa tulisi lisätä muun muassa vastuullisuusohjelmia kehitettäessä. Peliyhteisöjen toimia haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi olisi yhteen sovitettava entistä suunnitelmallisemmin erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan työn kanssa, kyse ei siis ole ministeriöiden roolista ainoastaan tuottotavoitteen määrittelyssä tai avustustoiminnan ohjauksessa. Tämä yhteistyövelvoite tulisi kirjata myös arpajaislain 11 §:n perusteluihin. Pelkällä valtion määränemmistöllä ei tätä tavoitetta saavuteta, mikäli rahapeliyhteisöjen päättävissä elimissä ei ole riittävästi nimenomaan vastuullisesta rahapelipolitiikasta, haittojen ehkäisystä ja vähentämisestä vastaavia jäseniä. Tavoite rahapelitoimintaan liittyvien rikosten ja sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemisestä sekä yleishyödyllisen kansalaistoiminnan toimintaedellytysten varmistamisesta on kannatettava, joskin jää vajaaksi. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä (STM Selvityksiä 2007:71) ehdotti rahapelipolitiikan ensisijaiseksi tavoitteeksi ja arpajaislainsäädännön tavoitteeksi kirjattavaksi sosiaalisten, terveydellisten ja taloudellisten haittojen ehkäisyn ja vähentämisen. Esitetään edellä mainitun työryhmän esityksen mukaan taloudellisten haittojen lisäämistä haittaluetteloon jokaisessa haitat listaavassa pykälässä ja perustelutekstissä. Ensisijaiset ja mittavimmat haitat pelaajille aiheutuvat nimenomaan taloudellisista vaikeuksista ja velkaantumisesta. Rahapelien kokonaiskulutuksen kasvun hillitsemiseksi rahapelien ominaisuuksien ”säättämistä” mahdollisesti

vähemmän haittoja ja riippuvuutta aiheuttaviksi ei voi pitää riittävänä toimenä, jos tavoitteena on ongelmapelaamisen ehkäisy.

Ladbrokes: Valtion ei tulisi kilpailla yksityisten yritysten kanssa. Pelimarkkinat eivät ole poikkeus. Valtion omistussuhde Veikkaus Oy:ssä ja voimakas määräysvalta muissa peliyhtiöissä tulisi poistaa. Peliteollisuus voi osaltaan rahoittaa peliongelmiin ennaltaehkäisevää toimintaa, peliriippuvuuteen liittyviä tutkimuksia, peliriippuvaisten hoitoa sekä muita tarpeellisia kohteita. Jotta tämä toteutuisi, kannatetaan lisenssijärjestelmää, jossa toimintaa harjoittava yritys maksaa pisteveroa ja yritysveroa Suomeen. Veron ei tulisi olla määrällisesti esimerkiksi Iso-Britannian veroa suurempi - noin 10-15 %. Toimilupajärjestelmästä siirtymisessä on vain kysymys pyrkimyksestä suojella ja estää muita toimijoita edes teoreettisella tasolla osallistumasta toimiluvan hankintaan. Nimeämällä nykyiset toimijat lakipykälässä muilla toimijoilla ei ole mahdollisuutta jättää edes ”toimilupatarjousta”. Ei ole erityisen perusteltua todeta tämänkaltaisen toimenpiteen helpottavan ohjausta ja valvontaa. Sen pitäisi olla mahdollista toimilupakäytännön ehdoista päättämisen yhteydessä. Tämä on ainoastaan työryhmän taholta tehty peitelty yritys viivyttää prosessia, mikäli Euroopan unioni vaatii avoimempia markkinoita. Siinä tilanteessa vaadittaisiin jälleen lakimuutosta. Valtion tulisi valita todellinen toimilupakäytäntö. Toimilupa perustuvalla ja valvotulla pelitoiminnalla valtiolla on vähintään yhtä suuret mahdollisuudet saavuttaa hyvä taloudellinen tulos. Halutaan tässä yhteydessä viitata Ruotsissa hiljattain julkaistun tutkimuksen tuloksiin (Varför Spelmonopol - En analys av den svenska spelmarknaden).

12 §

Oikeusministeriö: Ehdotuksen mukaan voimassa olevan pykälän 2 momenttiin sisältyvä valtuus säätää Raha-automaattiyhdistyksen järjestysmuodosta ja hallinnosta valtioneuvoston asetuksella poistetaan. Seurauksena siitä olisi, että valtuussäännöksen nojalla annettu valtioneuvoston asetus Raha-automaattiyhdistyksestä kumoutuu automaattisesti.

Sisäasiainministeriön poliisiosasto (arpajais- ja asehallintoyksikkö): Ilmeisesti Raha-automaattiyhdistyksestä annettu valtioneuvoston asetus kumoutuisi voimassa olevan arpajaislain 12 §:n 2 momentin kumoamisen seurauksena.

13 ja 14 §

Oikeusministeriö: Nykyiset toimilupaehdot korvaavissa rahapeliyhteisöille annettavissa ”määräyksissä” ei olisi kysymys (yksittäisistä) hallintopäätöksistä. Siltä osin, kuin määräykset koskisivat Veikkaus Oy:tä ja Raha-automaattiyhdistystä, kysymys olisi lähinnä siitä, miten valtio ohjaa omistamiensa osakeyhtiöiden ja julkisoikeudellisten yhdistysten toimintaa. Toimivallasta ja menettelystä käytettäessä valtion osakasvaltaa yhtiöissä, joissa valtiolla on määräysvalta, tulee perustuslain 92 §:n mukaan säätää lailla. Ehdotettujen säännösten suhde valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettuun lakiin tulee jatkovalmistelussa selvittää. Fintoto Oy:n toiminnan ohjaaminen valtioneuvoston yleisistunnon ”määräyksillä” näyttää ongelmalliselta. Perustuslain 89 §:n mukaisesti toiminnan perusteista tulee säätää lailla. Lakiin voidaan ottaa valtuutussäännöksiä, joiden mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä. Lakiin on lisäksi mahdollista ottaa valtuutussäännös, jonka mukaan sisäasiainministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä esimerkiksi niin sanotuista pelisäännöistä. Ehdotettuun 13 §:ään sisältyy valtuus antaa määräyksiä muistakin kuin rahapeliyhteisöjen toimintaa koskevista asioista. Pykälän 1 momentin mukaan määräyksiä annettaisiin mm. ”rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi” ja 5 momentin mukaan valtioneuvoston määräyksillä voitaisiin määrätä ”valvonnan tietojärjestelmistä sekä sähköisesti välitettävien rahapelien osalta pelaajan ja hänen asuinpaikkansa

tunnistamisesta”. Näin väljät valtuudet ovat ongelmallisia perustuslain 80 §:n kannalta. Ehdotus näyttäisi merkitsevän yksityisen osakeyhtiön omistajien määräämisvallan huomattavaa rajoitusta ja muodostuvan siksi merkitykselliseksi perustuslain 15 §:ssä turvatuksi omaisuudensuojan kannalta (ks. myös osakeyhtiölain 6 luvun 9 §). Tähän seikkaan on esityksen jatkovalmistelussa kiinnitettävä erityistä huomiota. Yksittäisiä pelaajia koskevan valvonnan sekä pelitoiminnan rajoittamisen perusteista tulee säätää lailla ja tarkemmin valtioneuvoston ja sisäasiainministeriön asetuksella. Myös perusteluja tulee jatkovalmistelussa selkeyttää. Varsinkin internetin kautta tapahtuvaa pelaamista koskeva teksti on vaikeasti ymmärrettävissä. Esitysluonnoksesta saa sen käsityksen, että toimintaa on tarkoitus säännellä, mutta epäselväksi jää miten tämä tapahtuisi.

Maa- ja metsätalousministeriö: Raportissa ehdotetaan myös Fintoto Oy:n totopelien tuotosta raviradoille ohjattavan osuuden valvontaa. Tuotonjaon kontrollin vahvistaminen tulisi toteuttaa ensisijaisesti säädöksiä tarkentamalla ja rahapeliyhteisöjen hallituksissa tarkemmin määritellyn yhteiskuntavastuuta osoittavan toimintastrategian mukaisesti. Lisäresurssien ohjaaminen hallinnolliseen valvontaan valtion tuottavuusohjelman puitteissa on vaikeaa. Ehdotus rahapelien evaluointijärjestelmästä on kannatettava, koska rahapelit eroavat toisistaan siinä, miten ne altistavat ongelmien tai riippuvuuden synnylle. Uusien pelituotteiden lisäksi myös jo markkinoilla olevia rahapelejä tulisi arvioida. Rahapeliyhteisöjen tulisi haittojen ehkäisyn näkökulmasta pyrkiä jo oma-aloitteisesti suuntaamaan tuotekehittelyään paremmin valvottuihin ja ominaisuuksiltaan vähemmän haittariskejä sisältäviin peleihin.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö: Pidetään tärkeänä, että kotimaiset pelintarjoajat varmistavat tarkoin sen, että pelaaminen netissä tapahtuu mahdollisimman vastuullisesti. Pelaajat tulee voida tunnistaa ja heille tulee voida asettaa erilaisia estoja esimerkiksi ajan ja panosten suhteen.

Sisäasiainministeriön poliisiosasto (arpajais- ja asehallintoyksikkö): Ehdotusten mukaan kysymys tietyn sähköisen rahapelin toimeenpanon sallimisesta tehtäisiin määräysten antamisen ja pelisääntöjen vahvistamisen yhteydessä pelin tarkempien ominaisuuksien ja toimeenpanotapojen perusteella. On kuitenkin huomattava, että pelisäännöt eivät pääsääntöisesti sisällä tarkempia määräyksiä pelin ominaisuuksista (kuten pelin tahti eli arvontatiheys, voiton välittömyys, taidon merkitys ja vuorovaikutus tai pelien ääni- ja valotehosteet). Tällaisia pelin ominaisuuksia on siten mahdollista muuttaa pelisääntöjen vahvistamisen jälkeen. On myös huomattava, että rahapelien pelisäännöt vahvistetaan aina rahapeliyhteisön hakemuksesta. Pelisääntöjen muuttaminen ei siten ole mahdollista, jos rahapeliyhteisö ei sitä esitä, eikä pelisääntöihin voida sisällyttää muita tai muunsisältöisiä kohtia kuin hakemuksessa on esitetty. Näin ollen kaikki pelisäännöissä olevat rajoitukset perustuvat aina rahapeliyhteisön hakemukseen. Kuitenkin myös rahapeli-toiminnan valvonnasta vastaavilla viranomaisilla tulisi olla mahdollisuus vaatia rahapelien pelisääntöjä muutettaviksi esimerkiksi tilanteessa, jossa pelin havaitaan aiheuttavan merkittäviä pelihaittoja tai ongelmia kuluttajansuojan näkökulmasta. On erittäin tärkeää, että ennen uusien rahapelien hyväksymistä ne evaluoidaan etenkin pelihaittojen ehkäisemiseksi. Viranomaisilla tulee olla todellinen mahdollisuus päättää siitä, millä tavoin arpajaislain 3 §:ssä säädettyjä rahapelejä voidaan toimeenpanna, jotta voidaan varmistaa EY-tuomioistuinkäytännössä yksinoikeusjärjestelmän edellytyksiksi mainitut kuluttajansuoja, petosten ehkäisy sekä ongelmapelaamisen ehkäiseminen. Jos rahapeliyhteisö pyytää vahvistamaan pelisäännöt sellaisen rahapelin osalta, johon voidaan evaluointijärjestelmää käytettäessä todeta liittyvän erityisiä pelihaitta- tai muita vastaavia ongelmia, tällainen rahapeli voidaan olla hyväksymättä.

Veikkaus Oy: Valtioneuvoston määräyksillä ja pelisäännöillä asetettavien määräysten tulee olla uskottavan, suhteellisen ja johdonmukaisen rahapeli-politiikan nimissä yhteneväisiä ja rajoitusten asettamisessa tulee myös huomioida eri pelien eroavaisuudet. Evaluointijärjestelmän perusteista,

sen käyttämisestä ja järjestelmän mahdollisista vaikutuksista tulisi säätää lailla, eikä ainoastaan arpajaislain perusteluilla.

Raha-automaattiyhdistys: Pidetään hyvänä asiana, että myös Raha-automaattiyhdistyksen pelien palautussuhde määrättäisiin jatkossa valtiovallan toimesta. Kiinnitetään kuitenkin huomiota siihen, että palautusprosentit tulisi voida määritellä pelien käytännön toimeenpanon kannalta riittävän joustaviksi, jotta pelaamista voidaan kanavoida laillisen pelitarjonnan piiriin. Jatkossa valtioneuvoston yleisistunnossa päätettäisiin myös mm. pelipisteissä, pelisaleissa ja pelikasinoissa olevien raha-automaattien ja kasinopelien lajeista ja enimmäismääristä sekä pelisalien enimmäismääristä. Tätäkin voidaan pitää lähtökohtaisesti hyvänä asiana. Todetaan kuitenkin, että käsitteinä pelipistettä tai pelisalia ei ole määritelty lain tasolla. Pidetään tärkeänä, että pelisali määritellään siten, että sillä voidaan katsoa tarkoitettavan ainoastaan Raha-automaattiyhdistyksen käytössä olevia pelisaleja. Tällöin määritelmä voisi olla esimerkiksi seuraava: ”*Raha-automaattiyhdistyksen pelisalitoimintana pidetään rahapelien tarjoamista pelattavaksi huoneessa tai huoneistossa, joka on yksinomaan tai pääasiallisesti tarkoitettu tässä laissa tarkoitettujen Raha-automaattiyhdistyksen toimialaan kuuluvien rahapelien pelaamista varten.*”. Käytännön toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisena ei voitane pitää sitä, että viranomainen sääntelisi erikseen esimerkiksi sitä, monenko kaupan tai ravintolan erilliseen osaan Raha-automaattiyhdistys voisi sijoittaa pelejään (vrt. pelisalien enimmäismäärä). Myös käsite raha-automaattien ja kasinopelien laji tulisi selvyuden vuoksi määritellä lakitekstissä, jos niistä annetaan määräyksiä valtioneuvoston tasolla. Lakiehdotuksen 14 §:n perusteluissa on pelilaji määritelty tarkoittamaan arpajaislain 3 §:ssä lueteltuja rahapelien sallittuja toimeenpanomuotoja.

Fintoto Oy: Peli- ja pelaajakohtaisia rajoituksia on harkittava kunkin pelimuodon todellisia haittoja aiheuttavien ominaisuuksien pohjalta. Perustelujen lauseeseen tulee selvyuden vuoksi tehdä seuraava lisäys: ”Fintoto Oy:n osuuteen sisältyvillä totopelituotoilla tarkoitetaan pelaajan osuudella, arpajaisverolla sekä maa- ja metsätalousministeriön valtiosuudella ja pelitoiminnan järjestämiskuluilla vähennettyä luvansaajan osuutta totopelien kokonaisvaihdosta.”

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL: Tulisi edellyttää, että sähköisessä pelaamisessa pelaajan tunnistaminen tapahtuu aina ja pelaajan identiteetti voidaan tarkistaa tunnistautumisen yhteydessä ja myöhemmin. Tunnistautuminen mahdollistaa käytön koko joukolle välineitä, joilla voidaan ehkäistä pelihaittoja ja ongelmapelaamista. Valtiolla tulisi olla oikeus asetuksen nojalla vaatia peliyhtiöiltä uusien tunnistamismenetelmien käyttöönottoa. Kannatetaan sosiaali- ja terveysministeriön asettaman rahapeliongelmiin ehkäisy- ja hoitotyöryhmän ehdotusta kaikkiin rahapeleihin käyttöön otettavasta järjestelmästä pelaajien tunnistamiseksi. Itsesäätelemahdollisuus (itse haetut pelikiellot, asetetut enimmäisrajat, tauotus) tulee edellyttää ainakin kaikilta erityisiä pelihaittariskejä sisältäviltä peleiltä. Tehokasta haittojen ehkäisyä ja niiden vähentämistä sekä vastuullista rahapelitoimintaa ei harjoiteta vakavia puutteita toisaalla kompensoimalla. Sosiaalinen kontrolli voisi toteutua sähköisen rahapelaamisen osalta ainoastaan teknisellä pelaamiskäyttäytymisen seuraamisella ja siitä aiheutuvilla, tarpeeksi vaikuttavilla ja pitkäkestoisilla, pelaajakohtaisilla pelaamisen rajoitteilla. Rahapelitoiminnan ohjauksen yhdeksi välineeksi ehdotetaan kehitettäväksi rahapelihaittojen evaluointijärjestelmää. Ehdotus on erittäin kannatettava, jopa välttämätön. Sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta on tutkijoiden toimesta valmisteltu ehdotus kyseiseksi evaluaatioprosessiksi.

42 §

Valtiovarainministeriö: Kiinnitetään valtion tuottavuusohjelmaan viitaten sisäasiainministeriön huomiota siihen, että ulkopuolisen rahoituksen mahdollisuuksista huolimatta rahapelitoiminnan

valvonta kuuluu tuottavuusohjelman henkilömäärärajoitteen piiriin. Ehdotuksista mahdollisesti aiheutuvat lisävoimavaratarpeet on toteutettava myönnettyjen määrärahojen ja tehtyjen kehyspäästösten puitteissa tarvittaessa määrärahoja uudelleen kohdentamalla.

Sisäasiainministeriön poliisiosasto (arpajais- ja asehallintoyksikkö): Arpajaislakihankkeen loppuraportti jättää epäselväksi sen, miten pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassakin korostettu rahapelivalvonnan riittävien voimavarojen tärkeys turvataan. Raportin mukaan tällä hetkellä arpajaisvalvontaan käytetään noin viisi henkilötyövuotta. Koska raportissa kuitenkin käsitellään erityisesti rahapelitoiminnan valvonnan resursointia, parempi ja tarkempi luku kuvaamaan vain rahapelitoiminnan valvontaan tällä hetkellä käytettäviä henkilötyövuosia on 3,5. Henkilötyövuosimäärä on siten hyvin pieni ottaen huomioon, että rahapelitoiminnan valvonta kattaa sekä kaiken laillisen toiminnan valvonnan että laittomaan pelitarjontaan puuttumisen. Kaikkien arpajaisten valvonnasta tulee vastata saman tahon. Hallinnon kehittämistä arpajaisvalvonnasta vastaavan itsenäisen ja hyvin resursoitun viranomaisen suuntaan myös Suomessa tulisi jatkaa Poliisihallituksen perustamisen jälkeen.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue rp: Lupa- ja valvontaviranomaisille on turvattava riittävät resurssit hoitaa tehokkaasti kaikkia niille säädettyjä ja säädettäviä tehtäviä.

Vasemmistoliitto rp: On hyvä, että säädösvalmistelu-, rahapelipolitiikka- ja muut yhteiskuntapoliittisesti tai taloudellisesti merkittävät rahapeliasiat valmisteltaisiin tai ratkaistaisiin jatkossakin sisäasiainministeriössä. Erityisesti Raha-automaattiyhdistyksellä on tänäkin päivänä hyvin toimiva ”omavalvonta”, joka edellyttää pelitoiminnan, mutta myös tuottoja saavien yhteisöjen toiminnan hyvää tuntemusta. Tätä ei saa kadottaa, kun valvontaa uusitaan. Sen sijaan perustettavaan Poliisihallitukseen on arvioitu tarvittavan 15-30 henkilöä. Henkilömäärän vaihteluväli on suuri. On varottava, ettei varmuuden vuoksi paisuteta organisaatiota tarpeettoman suureksi.

Veikkaus Oy: On ensisijaisen tärkeätä, että arpajaislain uudistuksen yhteydessä varmistutaan siitä, että sekä Poliisihallituksessa että sisäasiainministeriössä on riittävä ja asiantunteva henkilöstö hoitamassa rahapeleihin liittyviä kysymyksiä. Muistutetaan vielä resursoinnin osalta, että arpajaislain 46 §:n mukaan rahapeliyhteisöt korvaavat valtiolle rahapelitoiminnan valvonnasta aiheutuvat kustannukset.

Raha-automaattiyhdistys: Pidetään tärkeänä, että lupa- ja valvontaviranomainen saa ehdotetulla tavalla riittävästi resursseja voidakseen hoitaa tehokkaasti kaikkia sille säädettyjä tai säädettäviä tehtäviä. Erityisen tärkeää on, että lupa- ja valvontaviranomaisilla on riittävät resurssit annettaessa nykyisiä rahapelilupaehtoja korvaavia määräyksiä sekä vahvistettaessa pelisääntöjä. Pelien evaluointijärjestelmän kehittämiseen ja käytännön toimintaan tarvittavat resurssit tulee myös huomioida.

Sosiaali- ja terveystieteiden yhteistyöyhdistys YTY ry: Pidetään tärkeänä sitä, että esityksen mukaisesti vahvistetaan rahapelien valvonnan voimavaroja, jotta yksinoikeusjärjestelmä on uskottava ja toimintavarma.

Suomen Liikunta ja Urheilu SLU ry: Pidetään tärkeänä loppuraportissa todettua havaintoa, jonka mukaan rahapelitoiminnan valvontaan tarvitaan riittävät voimavarat. Korostetaan, että resurssit tarvitaan niin kotimaisen kuin kansainvälisenkin valvonnan suorittamista varten.

Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry: Pelaamisen ikäraajat, pelimarkkinoinnin rajoittaminen sekä laittomaan pelaamiseen ja ongelmapelaamiseen liittyvä valvonta ovat keskeisiä työkaluja

peliongelmiin ehkäisyssä. Näiden asioiden toteutumiseen on varattava riittävästi resursseja. Kannatetaan tavoitetta rahapelitoiminnan valvonnan nykyistä paremmasta resursoinnista.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL: Viranomaisten ikäraja- ja valvontaa tulisi tehostaa.

42 a §

Opetusministeriö: Neuvottelukunnassa tulisi mahdollisesti olla opetusministeriöstä sekä ministeriön omistajaohjaustoiminnon että veikkausvoittovarojen käytön edustus.

Maa- ja metsätalousministeriö: Katsotaan, että valtion yhtenäisen ohjauksen ja seurannan koordinoimiseksi tarvitaan ehdotuksen mukaisesti esimerkiksi neuvottelukuntatyypinen yhteistyöelin. Koordinaatiota tarvitaan myös siksi, että rahapeliyhteisöt ovat mm. yhteisö- ja rakenteeltaan ja tavoitteiltaan hyvin erilaisia.

Sosiaali- ja terveysministeriö: Neuvottelukunta voisi osaltaan vahvistaa rahapelihaittojen ehkäisyn näkökulmaa, kun työskentelyyn osallistuisivat myös sosiaali- ja terveysministeriön rahapelihaittojen ehkäisystä vastaavat asiantuntijat ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen edustajat. Edunsaajien ei tule olla jäseninä neuvottelukunnassa, koska se johtaisi intressiristiriitoihin haittojen ehkäisyn kannalta.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue rp: Perustelutekstissä ei kerrota tarkemmin, mitä rahapeliyhteisöjen ohjauksen yhteensovittamisella tarkoitetaan ja millainen rooli neuvottelukunnalla olisi esimerkiksi suhteessa rahapeliyhteisöihin. Tämä tulisi jatkotyössä tarkemmin täsmentää.

Vasemmistoliitto: On pohdittava, miten varmistetaan peliyhtiöiden osaamisen ja tietotaidon käyttö päätöksiä tehtäessä, kun niiden edustus puuttuu neuvottelukunnasta.

Veikkaus Oy: Esityksen perusteluista ei selviä, mitkä ovat neuvottelukunnan tehtävät, miten se harjoittaa rahapelitoiminnan ohjauksen yhteensovittamista, minkä prosessin perusteella se ottaa asioita käsiteltäväksi eikä neuvottelukunnan päätösten sitovuus. Jos neuvottelukunnan päätökset omistajaohjauksen osalta ovat sitovia, siitä tulisi säätää lailla.

Raha-automaattiyhdistys: Perustelutekstissä ei ole tarkemmin avattu, mitä ohjauksen yhteensovittamisella käytännössä tarkoitettaisiin ja millainen rooli neuvottelukunnalla olisi esimerkiksi suhteessa rahapeliyhteisöihin.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry: Epäselväksi jää, mikä on neuvottelukunnan rooli ja miten järjestetään rahapelituottoja saavien järjestöjen edustus neuvottelukunnassa. Pidetään välttämättömänä, että jo lain säätämisen yhteydessä neuvottelukunnan tehtävistä on selkeä käsitys ja että neuvottelukuntaan nimitetään myös järjestöjen edustajia.

Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry: Neuvottelukunnassa tulisi olla myös riittävän laaja edunsaajien, ml. nuorisoyhteistyöjärjestöjen edustus.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL: Peliyhteisöjen haittojen ehkäisemis- ja vähentämistoimien entistä suunnitelmallisempaa yhteensovittamista varmistaminen voisi olla raportissa ehdotettavan, sinänsä kannatettavan ja tarpeellisen rahapeliasioiden neuvottelukunnan yksi tehtävä. Asetuksella tulisi varmistaa, että neuvottelukunta olisi asiantuntijaelin.

47 §

Raha-automaattiyhdistys: Voittojen perimisen määräajan rajaaminen yhteen vuoteen on tärkeää sekä Raha-automaattiyhdistyksen että pelaajan oikeusturvan kannalta.

48 §

Raha-automaattiyhdistys: Pidetään pelaajan oikeusturvan kannalta hyvänä sitä, että pelaaja voi pyytää viranomaiselta ratkaisusuositusta myös Raha-automaattiyhdistyksen peleistä.

53 §

Sosiaali- ja terveysministeriö: Esitystä tulisi täydentää siten, että peliyhteisöt velvoitettaisiin vuosittain raporttoimaan valvontaviranomaiselle siitä, millä tavoin ne ovat omassa toiminnassaan toteuttaneet yhteiskuntavastuun niille asettamia velvollisuuksia. Raportoinnista olisi hyvä antaa selkeät ohjeet.

62 §

Viestinnän Keskusliitto ry: Vastustetaan ehdotettua sääntelyä, joka tekisi laittomaksi mainostaa laillisia ulkomaisia rahapelejä. Ehdotettu säännös on suhteellisuusperiaatteen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan vastainen. Mainonnan rajoituksilla kavennetaan tiedotusvälineiden tärkeitä mahdollisuuksia hankkia ilmoitus- ja mainostuloja. Rahoituspohjan kaventuminen heikentää vapaan ja riippumattoman median toimintaedellytyksiä ja sitä kautta yleisölle tarjolla olevaa viestintäpalvelujen monipuolisuutta.

Voimaantulo

Fintoto Oy: Koska siirtymäaika on yli 2 ½ vuoden mittainen, pidetään erinomaisen tärkeänä, että vielä nykyisen arpajaislain ja rahapelilupien voimassaoloaikana kaikki hevospelit voitaisiin siirtää Fintoto Oy:n hoidettaviksi. Samassa yhteydessä tulisi ratkaista myös raviveikkausten tuotemerkkeihin ja niiden rekisteröintiin liittyvät kysymykset siten, että kuluttajille ei aiheudu sekaantumisen vaaraa pelin kohteista tai järjestäjästä. Tässä kysymyksessä valtioneuvoston myöntämän rahapeliluvan voimassaoloajan yli ulottuva tuotemerkkien rekisteröintiin perustuva omistus ei ole perusteltua.

Muuta

Sisäasiainministeriön poliisiosasto (arpajais- ja asehallintoyksikkö): Loppuraportissa oleva maininta rajat ylittävään rahapelaamiseen liittyvien maksujen välittämisen estämisen vaikeasta toteuttamisesta tulee poistaa. Maksunvälityksen estäminen sekä pelaajien pääsyn estäminen luvattomille nettipelisivustoille ovat lähes ainoita vartenotettavia keinoja todella rajoittaa luvattomien rahapelien tarjoamista, ja sen vuoksi näiden keinojen mahdollisuutta tulisi selvittää erikseen. Turva-ase- ja Rabita -järjestelmäkokonaisuuden uudistamishankkeen toteuttamisen kannalta olisi välttämätöntä, että arpajaisten valvontatiedostosta olisi säännökset mm. arpajaislaissa.

Vasemmistoliitto rp: Loppuraportissa ei oteta kantaa, kuinka paljon veroina ym. Maksuina esimerkiksi raha-automaattituloista voidaan ottaa valtion kassaan. Toisaalta ei myöskään oteta kantaa, kuinka paljon tuotosta voidaan siirtää perinteisesti budjettirahoituksen piirissä oleviin kuluihin, kuten veteraanikuntoutus, pelastushelikopterit, UKK-instituutti jne. Raha-

automaattivastusta saavat yhteisöt tekevät arvokasta ennalta ehkäisevää sosiaali- ja terveystyötä, joka säästää valtion ja kuntien budjettivaroja. Pidetään tärkeänä, että näiden järjestöjen toimintaedellytyksiä ei heikennetä. Vastaavasti veikkausvoittovaroin tehtävä kulttuuri ja nuorisotyö urheilun osalta ovat yhteiskunnan kehityksen ja kansalaisten tasa-arvon kannalta tärkeä turvata. Kansalaisjärjestötoiminta on kehittyneen demokratian peruspilari.

Veikkaus Oy: Ikärajavaltontaa koskevien kumppanuussopimusten solmimista koskeva säännös tulisi ottaa lakiin eikä ainoastaan perusteluihin, ja vielä tulisi harkita kuuluisiko sopimusten solmiminen ministeriötasolle vai Poliisihallituksen tehtäviin.

Raha-automaattiyhdistys: Kiinnitetään huomiota pelaajien tunnistamistietojen rekisteröintiin. Arpajaislaissa on nykyisellään säännökset ainoastaan pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteristä. Pidetään sekä pelaajan että peliyhteisön oikeusturvan kannalta tarpeellisena, että tunnistamistietojen keräämisestä, rekisteröinnistä ja luovuttamisesta säädettäisiin kasinon tapaan arpajaislaissa.

Fintoto Oy: Vaikka konkreettisia toimenpiteitä laittoman rajat ylittävän rahapelitoiminnan estämiseksi ei nyt esitetä, on Suomessa tarkasti seurattava Euroopassa ja naapurimaissa tapahtuvaa kehitystä ja mahdollisesti niissä käyttöön otettavan uuden lainsäädännön vaikuttavuutta sekä varauduttava toimenpiteisiin. Arpajaislakihankkeen ohjausryhmä esittää loppuraportin saatekirjeessä, että laadittaisiin selvitys mahdollisuuksista rahapeliyhteisöjen peli- ja jakelutekniseen yhteistyöhön. Vielä käynnistymättömän selvitystyön osalta ilmoitetaan edelleen mielenkiinto teknisten ja kaupallisten intressien pohjalta tapahtuvan yksityisoikeudellisen yhteistyön mahdollisuuksien tutkimiseen Veikkaus Oy:n pelien jakeluverkostojen vuokraamiseksi.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry: Sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaa yhdistäviä suuria tavoitteita ovat ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Vaikka rahapelit ovat sosiaali- ja terveysjärjestöille yksi tulonlähde, järjestöt eivät kuitenkaan halua kasvattaa rahapelituottoja ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden kustannuksella. Järjestöt pitävät tärkeänä sitä, että ongelmapelaamisen hoito ja ehkäisy on ajanmukaisella tasolla. Järjestöt ovat itse olleet aloittamassa ja kehittämässä ongelmapelaamisen hoitoa ja omalta osaltaan jatkavat tätä työtä. Pidetään välttämättömänä, että loppuraporttia vahvemmin otetaan esille myös se, että rahapelituotot tulee jakaa täysimääräisesti yleishyödylliseen kansalaisjärjestötoimintaan eikä niitä saa käyttää julkisten menojen kattamiseen. Rahapelituottojen yleishyödyllisen käytön yhteiskunnallista merkitystä ja julkisen vallan vastuuta tuoton lain mukaisesta käytöstä ei ole pohdittu loppuraportissa juuri lainkaan. Eriyksen huolestuttavaa on, että samanaikaisesti toisaalla valmistellaan arpajaislain 22 §:n muutosta, jolla pyritään ohjaamaan lisää voimavaroja valtiovallalle kuluvien tehtävien hoitoon, lääkäri- ja pelastushelikopteritoiminnan ja siihen liittyvän hallinnointikeskuksen rahoittamiseen. Jo tällä hetkellä neljäsosa Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta ohjautuu Valtiokonttorille sotiemme veteraanien kuntoutukseen ja sairaskotitoimintaan. Lisäksi avustuksia on ohjattu myös muihin julkisen vallan tehtäviin kuten erilaisten rekisterien ylläpitämiseen. Nämä julkisiin tehtäviin osoitetut varat tulee jatkossa ohjata takaisin kansalaisjärjestöjen perustoimintaan. Korostetaan, että Raha-automaattiyhdistyksen avustustoiminta on järjestöjen kannalta erittäin merkittävä resurssi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL: Vähimmäisedellytys ikärajavaltontaan onnistumiselle olisi sähköinen pelaajan tunnistusjärjestelmä ainakin tässä tilanteessa, jossa raha-automaattien hajasijoittelu pelipisteisiin ei mahdollista toimivaa valvontaa. Sellaista muutosta ei liene näköpiirissä, jolla tätä ongelmaa muutoin ratkaistaan; on vaikutettava pelien saatavuuteen ja tarjontaan ja kontrolloituja pelitiloja odotellessa tulee valvonta varmistaa teknisesti mahdollisimman pitäväksi kaikissa tiloissa, joissa pelejä on tarjolla. Automaatit on jatkossa

sijoitettava tiloihin, jotka mahdollistavat asianmukaisen valvonnan. Valvontaan tarvitaan riittävä, koulutettu henkilöstö, joka osaa tunnistaa myös liika- tai ongelmapelaamisen merkit. Arpajaislakihankkeen ensimmäisessä vaiheessa on ehdotettu sosiaali- ja terveysministeriön nimenomaista tehtävää laajennettavaksi kattamaan seurannan ja tutkimuksen lisäksi myös ongelmien ehkäisyn ja hoidon kehittäminen. Käytännössä toimintaa on jo laajennettu tähän suuntaan, mikä on tehnyt ilmeiseksi tehtävän laajuuden ja vaativuuden. Näin ollen tällä uudella tehtäväkokonaisuudella on vaikutuksia myös Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksen ja seurannan lisäksi tämän teema-alueen kehittämistyöstä ja sen koordinaatiosta vastaavana tahona. Tilanne on haasteellinen samanaikaisesti tuottavuusohjelman kanssa toteutettavaksi. Arpajaislain 52 §:n mukaisen rahoitusohjelman tulee olla laissa tai asetuksella selkeästi määritelty siten, että se mahdollistaa rahapelihaittojen ehkäisyn ja hoidon kehittämisen kansallisen koordinaation ja pitkäjänteisen kehittämistyön myös julkisella sektorilla. Rahoituksessa tulisi varmistaa hoitopalvelujen saanti ainakin siirtymäajan (5 vuotta ?) eli kunnes kuntien palvelurakenteet ja osaaminen saadaan vastaamaan myös ongelmapelaajien ja heidän läheistensä tarpeita.

Ladbrokes: Iän varmistamisesta edellytetään, että käytäntö toteutetaan siten, että myös Ladbrokesin sivustoilla pelaavien ikä voidaan varmistaa julkisten rekistereiden avulla. Tätä edellyttää myös Euroopan komissio Suomen hallitukselle lähettämässään kirjeessään. On ehkä alleviivattava, että näillä sivustoilla pelaaminen ei ole millään tavoin lainvastaista.

Rikoslaki

17 luku 16 a §

Oikeusministeriö: Rahapelirikosta koskeva hallituksen esitys (HE 212/2008 vp) on parhaillaan eduskunnan lakivaliokunnan käsiteltävänä. Loppuraportin rahapelirikosta koskevan lakiehdotuksen jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon lakivaliokunnan asiaa koskeva mietintö. Perusteluissa tulisi lisäksi käsitellä rahapelirikoksen ja uhkapelin eroavuuksia, koska myös uhkapelissä on kysymys rahapelistä. Perusteluissa tulisi käsitellä rahapelirikoksen ja arpajaisrikoksen suhdetta hallinnollisiin toimenpiteisiin ja seuraamuksiin. Rahapelin toimeenpano voidaan ehdotuksen mukaan kieltää ja sitä tehostaa uhkasakoin. Ehdotetaan, että rahapelirikosta koskevaan rangaistussäännökseen lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa todettaisiin, ettei rahapelirikoksesta saa tuomita rangaistusta silloin, kun uhkasakkoa on käytetty. Perusteluissa tulisi painottaa, että ehdotetun rahapelirikossäännöksen markkinointia koskevat kohdat koskisivat luvattoman rahapelin markkinointia, ei luvallisen rahapelin lainvastaista markkinointia. Määräykset, joiden rikkominen ehdotetaan rangaistavaksi, voivat koskea merkitykseltään varsin erilaisia asioita ja niitä voidaan rikkoa vakavasti tai varsin vähäisellä tavalla. Ehdotetaan, että 1 kohdan sana ”vastoin” korvattaisiin ilmaisulla ”*rikkoo olennaisesti*”. Jatkovalmistelussa tulee myös varmistaa, ettei arpajaisrikkomusta ja rahapelirikosta koskevassa sääntelyssä synny päällekkäisyyttä.